

BARNAS HAVE

med språk og mangfold i Sentrum

Årets plan

2022-2023

Innhold

Formål, innhold og verdigrunnlag.....	3
Barnas Have – med språk og mangfold i Sentrum.....	4
• Språk	4
• Mangfold	5
Barns medvirkning	5
Overganger.....	6
Lek.....	8
Omsorg.....	9
Læring.....	9
Danning.....	9
Dokumentasjon og vurdering.....	10
Miljø.....	10
Kart over det pedagogiske arbeidet på Rødstua.....	12
Kart over det pedagogiske arbeidet på Blåtoppen.....	13
Litteraturliste.....	14

Årsplanen er fastsatt av Samarbeidsutvalget 13.10.22

Formål, innhold og verdigrunnlag:

Barnehagen som pedagogisk virksomhet styres av lovverk, statlige retningslinjer og kommunale satsningsområder.

Barnehagen skal bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner, noe som kommer tydelig frem i Rammeplan for barnehager (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Alt vårt pedagogiske arbeid planlegges derfor ut fra disse rammene og vi observerer og evaluerer fortløpende for å sikre at vår praksis er i samsvar med lov og forskrift.

Barnehageloven §1, Formål:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Barnehageloven §2, Innhold:

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet.

Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Departementet fastsetter nærmere regler om barnehagens innhold og oppgaver (rammeplan) ved forskrift.

Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.

«Barnas have – med språk og mangfold i sentrum»

Barnas Have AS, avdeling Sentrum er en privateid barnehage med plass til 50 barn. Barnegruppen vår har et stort mangfold. 50 % av barna er flerspråklige og til sammen representerer de 14 nasjonaliteter dette barnehageåret. Mangfold og språk er noe som gjennomsyrrer alt vi jobber med og hvordan vi jobber. Barnehagens visjon; «Med språk og mangfold i sentrum», gjenspeiler dette, i tillegg til at barnehagen geografisk er plassert i Sandefjord sentrum. Vi har barn fra flere steder i byen, men de fleste har sentrum som sitt nærmiljø. Det er mange goder ved at barnehagen ligger i nærheten av bykjernen; lett tilgang til bibliotek, museer og andre kulturtilbud, statuer, utstillinger m.m.

Det er kort vei til fine naturområder i nærheten av sentrum som barnehagen bruker mye. Preståsen med skogen, dammen og hinderløyper er en av favorittplassene.

Busstasjonen er et steinkast unna, som igjen gir muligheter for turer til skog, bondegård og ulendt terreng. Eller strender og hav, med krabbefiske, dypping av tær og plukking av skjell.

Språk

Språk er avgjørende for læring, vennskap og utvikling av sosiale relasjoner. Språk læres gjennom all kommunikasjon med andre mennesker, samt gjennom varierte opplevelser og erfaringer. Barnehagealderen er den viktigste perioden for utviklingen av det verbale språket og mange barn lærer flere språk samtidig. I perioder kan det hende at barna blander språkene, er aldersadekvat på begge språkene, på et av språkene eller på ingen av dem. Det er av stor betydning for innlæringen av andrespråket at foreldrene snakker morsmålet sammen med barnet hjemme. Dette fordi innlæring av andrespråket skjer på oppbyggingen av morsmålet. Morsmålet er også viktig for opplevelsen av egen identitet og mestring. I de mer planlagte aktivitetene bruker vi for eksempel språkkofferter, språkposer, konkreter og bøker.

I samspillet vektlegger vi samtaler med barna hvor vi viser interesse for det barna sier, vi responderer, benevner ting, følelser og opplevelser, gir samtalestøtte og stiller spørsmål som er krevende både kognitivt og språklig

I Barnas Have er vi opptatt av å gi barna førstehåndserfaringer der de tar i bruk alle sanser for å lære ord og begreper. Ord får mere innhold for barna når de kan knyttes til noe konkret, noe de kan ta på, smake, lukte og erfare selv. Vårt mål er at alle barn, ut fra sine forutsetninger, skal utvikle et godt språk og ha en god språkforståelse. Vi er opptatt av hvordan vi kan bruke alle arenaer med barna for å fremme språkutvikling, både planlagte aktiviteter og her-og-nå. Det være seg i lek, samtaler, når vi kler på, spiser, går på turer, i samlinger, gjennom lesing, i grupper osv.

Vi bruker musikk bevisst i det pedagogiske arbeidet med barna. Gjennom musikk, sang, rim og regler lærer barn seg rytmer i språket, lyder og ord. Det kan ofte være lettere å synge ord sammen enn å si dem helt alene hvis språket er vanskelig. Vi bruker instrumenter i samlingsstunder og språkgrupper og har egne musikksamlinger. Barnehagen er en viktig kulturformidler både innen musikk, fortellinger, eventyr og tradisjoner. Mange uttrykk i det norske språket kommer fra sanger, fortellinger og eventyr, derfor kan det være nyttig at barna får kunnskaper og erfaringer med disse.

Vi ønsker å fortsette med bøker som en sentral del av prosjektet vårt MILJØ. (Se side 12). Vi fortsetter å presentere barna for et stort utvalg av bøker og bruke biblioteket. Vi har lesestunder daglig og tilbyr barna ulike type sjangere tilpasset deres alder og interesser. I lesestunder legger vi vekt på samtale om bokens innhold og bilder. Hver gruppe har valgt seg en bok eller en forfatter som de skal bli ekstra godt kjent med. Målet er at barna skal bli glad i bøker og like å bla i bøker selv, se på bilder, eller bli lest for. Vi skal ta i bruk alle sansene når vi jobber med prosjektet og på denne måten berike språket, ordforrådet og begrepsforståelsen.

Mangfold

Det er forskjellige familiekonstellasjoner, ulikheter når det gjelder økonomi, tradisjoner, kultur, religion, utdanningsnivå osv. Vi vil synliggjøre ulikheter og likheter, gi barna kunnskaper om land og kulturer, ulike religioner og tradisjoner. Vårt mål er at alle barn i barnehagen skal ha en positiv selvoppfatning. Ha tro på seg selv, "jeg kan - jeg klarer". I barnehagen legger vi til rette for flest mulig situasjoner hvor barna selv trekker disse konklusjonene om seg selv. Det krever at vi voksne har en høy grad av tilstedeværelse og møter og bekrefter barnas følelser. Dette er med på å styrke barnas selvoppfatning og motvirke negativ atferd som mobbing og diskriminering.

Barnas Have skal være et godt sted å være for alle barn. Vi fokuserer på vennskap gjennom hele året. Det er viktig for barn å vite at de har en venn, at de er betydningsfulle for fellesskapet og alle barn skal erfare å være i positivt samspill med barn og voksne. Personalet skal være oppmerksomme på barn som trenger støtte i samspillet, og hele tiden utvide barns erfaringer og legge til rette for mestringsopplevelser.

Vi jobber aktivt for at barna skal gå fra et jeg-perspektiv til et vi-perspektiv. Samarbeid, konfliktløsning, empati og omsorg er viktig å ha erfaring med og kunnskaper om for å kunne være et godt sosialt menneske senere i livet. Vi utvikler hele mennesket.

Barns medvirkning:

«Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.»
Barneha gelovens kapittel 2. §3. Barns rett til medvirkning.

Medvirkning må ikke forveksles med at barnet skal bestemme eller at de voksne ikke skal delta. «Små barn trenger aktive samspillspartnere som så ofte som mulig følger, støtter, utvider, beriker og bringer «næring» inn i samspillet, og som leder og bestemmer der det er nødvendig.» (Drugli & Lekhal, 2018 s. 131) De voksne må være fleksible, følge barns initiativ og tilpasse seg barna der det er mulig. Personalet må ha respekt for barnets opplevelse og gi rom for ulike forutsetninger, erfaringer og perspektiver. Alle skal kunne være med å påvirke sine egne liv og aktiv deltakelse i fellesskapet. Det barnet uttrykker skal få konsekvenser for det pedagogiske arbeidet.

For å kunne ta barns medvirkning på alvor må vi bruke varierte uttrykksformer, ikke bare det verbale språket. Barna bruker hele kroppen og hele sanseapparatet i kommunikasjon med andre, og vi må legge til rette for at barna kan uttrykke seg med ved hjelp av musikk, kunst, rollespill, bevegelse, IKT, tekst osv.

Barns rett til medvirkning er forankret i Grunnloven (§104) og FNs barnekonvensjon (art.12 nr.1).

Barnekonvensjonen), Artikkel 3.1 – Barns beste

Barnets beste er et overordnet prinsipp som gjelder all barnehagevirksomhet, og i alle handlinger og avgjørelser som berører barnet skal dette ligge til grunn. Dette bygger direkte på artikkel 3.1 i Barnekonvensjonen;

Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Begreper som livsmestring og psykisk helse er å finne i Rammeplanen under kapittelet om barnehagens verdigrunnlag, og vi skal støtte barn i å meste motgang og håndtere utfordringer. Personalet ønsker å tilegne seg mer kunnskap om barn og familier som lever i vanskelige livssituasjoner, og om barnehagens oppdagende og forebyggende funksjon. Vi vil bli gode og trygge på hvordan vi kan snakke med barn om vanskelige følelser, og hvordan vi kan bidra til barns opplevelse av livsmestring.

Overganger

Tilvenning

Å begynne i barnehage er en ny og spennende tid for både foreldre og barn, og tilvenningen vil være ulik fra familie til familie. Hvordan barnet reagerer vil avhenge av flere faktorer, slik som alder, emosjonell utvikling og hva slags erfaringer barnet har gjort seg så langt i livet. Tilvenningen må derfor tilpasses det enkelte barnet, og det er viktig at barnet får tid til å etablere en trygg relasjon til personalet før foreldre skal gå fra dem i barnehagen. Små barn er bare trygge når de er sammen med voksne de kjenner og når omgivelsene er rimelig forutsigbare for dem. (Drugli & Lekhal, 2018)

I forkant av oppstarten tar barnehagen kontakt med nye familier, sender ut informasjon om barnehagen, innkaller til foreldremøte før sommerferien og oppfordrer til besøk.

Vi ønsker at barna og foreldrene skal komme på besøk flere ganger, både mens barnehagen er åpen slik at barnet kan bli kjent med personalet og lokalene før oppstart, men også bruke uteplassen når barnehagen er stengt. Å så smått venne barnet til barnehagens dagsrytme kan for noen være smart. At foreldrene snakker positivt om og med barnehagen vil være med på å trygge barnet og gi det en opplevelse av at «dette er et ålreit sted å være, mamma og pappa har god relasjon til de voksne jeg skal være sammen med».

Når barnet begynner i barnehagen, bruker vi god tid på å bli kjent med hverandre. Det tar tid for barnet å venne seg til alt det nye, og vi vet at det er bra å knytte seg til få personer til å begynne med. Familien får en kontaktperson de skal forholde seg til i starten, som regel pedagogisk leder, men vi lar det være opp til barnet hvem som skal være tettest på den

første tiden. Barn knytter seg lettere til noen enn andre, akkurat som oss voksne, og vi skal legge til rette for dette.

Sandefjord kommune har utarbeidet en standard for tilvenning i barnehagen, som et ledd i å sikre god kvalitet for barn i alle kommunens barnehager. Vi i Barnas Have benytter denne standarden når vi arbeider med og tilrettelegger for gode overganger for barna.

Overgang fra Rødstua til Blåtoppen

«Å bytte avdeling er også en stor omveltning i et barns liv, og det skal planlegges og forberedes i god tid og med et godt og nært samarbeid med foreldre/foresatte» (Standard for tilvenning i barnehage, 2018)

Vi starter med forberedelser til overgangen til Blåtoppen på våren det året barna fyller tre år. Barna er mye på besøk og på turer sammen med barn og voksne fra Blåtoppen i perioden før sommerferien, og de får bli kjent med barn, voksne, lokaler og rutiner i sitt eget tempo. De har alltid med seg en kjent og trygg voksen fra Rødstua. Personalet på avdelingene må ha tett dialog i denne overgangsperioden, slik at barn og foreldre blir sett og ivaretatt på best mulig måte. En eller to kjente voksne fra Rødstua starter på Blåtoppen sammen med barna opp etter sommeren.

I tillegg til foreldresamtale inviteres foreldrene til et møte før sommeren med personalet på ny avdeling. Der snakker vi om hvordan overgangen og tilvenningen kan se ut, og hvilke forventninger vi har til hverandre.

Barnehage -skole

Skolestart er en stor begivenhet i alle barns liv. De aller fleste ser frem til begynnelsen på skolegangen med spenning og forventning, men noen synes også det er skummelt og utfordrende.

I Sandefjord kommune er det innført rutiner for barnehager og skoler som omhandler overgangen barnehage-skole. Rutinene har som mål å:

- Styrke sammenhengen og gi barn en god overgang mellom barnehage og skole
- Bidra til å øke barns forutsetninger for å nå Sandefjord kommunes faglige og sosiale mål for utdanningsløpet

I barnehagen har vi egen førskolegruppe det siste året i barnehagen. I hverdagen og på førskolegruppa jobber vi med språklig bevissthet, sosial kompetanse og mestring av ulike dagligdagse ferdigheter. Vi jobber med barnas dannelsesprosesser slik at de skal bli trygge på seg selv i sosiale sammenhenger og lærings situasjoner. Vi jobber blant annet med ferdigheter som å vente på tur, våge å svare når en blir spurt og markere seg ved å si fra når det er riktig og nødvendig, ta initiativ, samarbeide og kunne ta imot felles beskjeder. Vi jobber også med at barna skal vite hvilke klær de skal ha på til ulike årstider, kunne kle på seg selv og klare seg selv på toalettet. Førskolegruppen har også svømmeopplæring i svømmehallen.

Verdier som toleranse, respekt og likeverd settes i fokus. Det er viktig å ha toleranse for at ulikheter. Vi lærer i forskjellig tempo, noe er god på en ting og andre på noe annet. Vi trekker frem hverandres styrker. Vi støtter og stimulerer barnas nysgjerrighet og undring. Vi

snakker om hva de tenker om skolen og SFO (Skole – fritidsordningen) og hvem som skal gå på hvilke skoler og hvordan de tror det blir å starte der.

På vårens foreldresamtale fylles skjemaet "Informasjon om skolestarteren fra foresatte og barnehage til skolen/SFO" sammen med foreldrene. Disse skjemaene sendes de ulike skolene innen 1. mai. Dersom barnet har særlige behov starter hjem og barnehage samarbeidet med skolen i god tid før skolestart. På våren drar skolestarterne på førskoletur og året avsluttes med en egen oppmerksomhet til skolestarterne på sommerfesten med familiene i juni.

Lek

Alle barn skal ha en barndom preget av trivsel, vennskap og lek, og spesielt barnets rett til lek er sterkt forankret i den norske barnehagetradisjonen. (Ødegård & Røys, 2018) Lek ses som en del av barndommens egenverdi. Det å leke har en verdi i seg selv for barn, men det er også den viktigste læringsarenaen. (Idsøe & Roland, 2017) Barn kan lære av å leke, og leke mens de lærer. De utforsker og gjensker det de har opplevd, både morsomme og vanskelige ting, på nytt og på nye måter. I leken bearbeider de inntrykk, følelser, tilegner seg sosial kompetanse, utvikler språk og tanker. I leken må man lære seg å tilpasse seg andre, bruke språket for å fremheve sine synspunkter, forhandle, uttrykke fantasi, undre seg og finne ut av ting. Det er viktig for barnet å være med i det fellesskapet leken gir.

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen og vi som profesjon må verne om leken. Barn utvikler leken i seg selv og seg selv i leken. Som ettåring går leken ut på å utforske ting og rom rundt seg. De spiser og smaker på ting, og opplever glede i ting som kan trykkes på eller åpnes og lukkes. Etter hvert leker barna mere sammen, de deler på ting, viser hverandre og løper/beveger seg sammen. Så begynner også rolleleken å komme mere frem. Barna leker at ting er «på liksom». De serverer liksomkaffe og leker med dukker og tog.

«Leken skal være en arena for barns utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling» (Rammeplanen, 2017 s 20).

Når vi jobber med temaer og prosjekter legger vi til rette for spennende lekemiljøer for barna som reflekterer og forsterker det vi jobber med. De voksne skal bidra til å utvikle barnas lek gjennom å komme med forslag, materiell, bringe inn fagområder, eksperimenter, veilede og vise o.l.

Vi observerer leken og den sosiale utviklingen hos barnet, og veileder de som trenger hjelp til å finne ut av lekens sosiale spilleregler. Å delta i barns lek vil hjelpe barna med å lære seg hvordan man forholder seg til andre, utvikle toleranse for ulikheter, inspirere og oppmuntre. Vi legger til rette for at barna skal få et inkluderende og spennende lekemiljø som inspirerer til variert og god lek der alle barn kan delta.

Omsorg

I Rammeplanen (2017, s 19) står det; «*Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet*»

Alle barn har rett til omsorg og skal bli møtt av omsorgsfulle voksne i Barnas Have. I dette samspillet skal barnet møtes med lydhørhet, innlevelse og vilje til samspill. Barn skal bli sett, hver eneste dag av voksne som bryr seg om dem. Vi skal ha et fang tilgjengelig for dem som trenger det, og barna skal få trøst når de trenger det.

For oss er omsorg at vi ser enkeltbarnets behov, det være seg behov for mat, søvn, trøst, kos, tilpassede utfordringer, hjelp til å øve på sosiale ferdigheter osv. Alle barn skal oppleve å bli forstått og bli møtt med anerkjennelse for den de er.

Læring

Barn lærer hele tiden – gjennom lek, danning og omsorg. Gjennom sanser og erfaringer, alene og i samspill med andre. For at barn skal være motiverte for å lære av det de leker bør leken være spontan, lystbetont og meningsskapende. Indre motivasjon er sentralt i god læring. (Drugli & Rekhal, 2018) De voksne må legge til rette for aktiviteter som både utfordrer, men også er overkommelige. Forventningene til barna må være tilpasset det enkelte barnet. Alle barn skal oppleve mestring.

Barn lærer best når de får bruke flere sanser på en gang. Eks. ikke bare lytte, men også se, føle, lukte og smake. I barnehagehverdagen bruker vi mye konkrete, gir opplevelser/erfaringer og er til stede for å møte barnas undring og prøvelser på en utforskende og utfordrende måte.

De voksne møter barna på det de er opptatt av her og nå, undrer oss, utforsker og finner ut av ting sammen. Den voksnes tilstedeværelse er viktig, flere områder i hjernen er aktivert når barnet utforsker sammen med en voksen det har god relasjon til. (ibid.) Barna skal også lære seg hvordan de best kan lære.

Noen ganger vil et engasjement i barnegruppen rundt et emne danne grunnlag for at vi jobber med det som et tema over tid. Hos oss har vi mange barn som har tilknytning til ulike land, kulturer og språk. Dette er et flott utgangspunkt for å jobbe med kunnskap om mennesker, samfunnet og verden, samt holdninger som likeverd og respekt.

Vi legger også til rette for at barna skal ha muligheten til hvile og ro i løpet av barnehagedagen. Noen ganger er det godt å trekke seg tilbake, lytte til musikk eller høre på en bok.

Danning

Danning er en kontinuerlig livslang prosess som handler om «å tenke sjæl», å reflektere og vurdere vedtatte sannheter, være kritisk, stille spørsmål, yte motstand på egen og andres vegne og handle i tråd med egen overbevisning. Et dannet menneske beskrives som en som tar ansvar både for seg selv og for fellesskapet. (Ødegård & Røys, 2018) Danning skjer i møte og samspill med andre i lek, omsorgssituasjoner, i planlagte aktiviteter, osv.

For å få til en god dannelsesprosess må barnet anerkjennes som et selvstendig menneske med følelser og tanker, og pedagogen må ha innsikt i det enkelte barnets opplevelser og erfaringer. Som voksne er vi forbilder i dannelsesprosessen. Vi er tilstedeværende og viser

interesse for det barna sier, vi gir rom til å være nysgjerrig, gir tid til å finne ut av ting sammen og oppfordrer til å stille spørsmål.

Dokumentasjon og vurdering

De ansatte planlegger, vurderer og evaluerer den pedagogiske virksomheten kontinuerlig gjennom bruk av dokumentasjon, observasjon og kritisk refleksjon rundt egen praksis.

«Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen» (Rammeplanen 2017, s.39)

Vi skiller kort fortalt mellom dokumentasjon av de *pedagogiske prosessene* som foregår i barnehagen og *barnets eller barnegruppens trivsel og utvikling*. Dokumentasjon kan beskrive vårt pedagogiske tilbud for foreldre, kommunen som tilsynsmyndighet og lokalmiljøet, og være et grunnlag for refleksjon og videreutvikling av vår pedagogiske praksis og vårt pedagogiske tilbud. Eksempler på dokumentasjon er vedtekter, årsplan, periodeplaner, ukeplaner, bilder og tekst fra hverdagen og pedagogiske prosesser, resultat av barnas arbeider, planer for større arrangement, kartlegginger, individuelle planer for barna.

Vi observerer og samtaler med barna om for eksempel hvordan barnegruppen og det enkelte barns trivsel og utvikling er. Vi vurderer hvordan det pedagogiske arbeidet er organisert og hvordan de voksne utfører arbeidet og påvirker miljøet. Vi samtaler med foreldre både uformelt i hente/bringesituasjoner og på foreldresamtaler, foreldremøter og i barnehagens samarbeidsutvalg. Vi innhenter også informasjon ved hjelp av brukerundersøkelser.

Jevnlige drøftinger rundt dette på avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager er med på at vi stadig forbedrer og tilpasser vår praksis i forhold til kriterier gitt i barnehageloven, rammeplanen og lokale retningslinjer.

Et etisk perspektiv skal alltid ligge til grunn ved dokumentasjon av barnegruppen og enkeltbarn, og barn har krav på vern av sin personlige integritet.

Miljø

I perioden høst 2019 til våren 2021 jobbet barnehagen med MILJØ som overordnet prosjekt. Under denne overskriften ligger det mye og med bakgrunn i observasjoner, samtaler, rammeplan og barn og personalets innspill plukket vi ut noen områder som vi ville se nærmere på og utforske sammen i perioden. Dette var SpråkMILJØ og LekeMILJØ

Å bli gode på prosjektarbeid tar tid, og vi gjør oss nye erfaringer hele tiden. Vi jobber kontinuerlig med begreper, metoder og prosesser. Barna skal involveres og medvirke utfra alder og modenhet. Vi føler oss på langt nær ferdige med MILJØ prosjektet vårt, og fortsetter i første omgang frem til juni 2023. Denne perioden vil Barnehagemiljø være fokusområde.

I perioden høst 2021 til vår 2023 skal personalet arbeide med «Barnehagemiljø og krenkelser», en nettstøttet og barnehagebasert kompetanseprosess i regi av Høgskolen i Innlandet. Kurset har tre hoveddeler: undersøke og analysere barnehagemiljø, håndtere krenkelser, fremme inkluderende miljø og forebygge krenkelser. Det nettbaserte kompetanseprogrammet har som formål å utvikle kompetansen i barnehager, hos barnehageeier og barnehagemyndighet, slik at barnehagen oppfyller sin plikt i tråd med barnehageloven til å ivareta barnas behov for omsorg, trivsel og inkludering. Gjennom programmet videreutvikler deltakerne både sin individuelle kompetanse og barnehagens kollektive kapasitet. Innholdet er variert og består av filmer, tekster og observasjons-, diskusjons- og refleksjonsoppgaver som skal arbeides med i plenum, i mindre grupper og individuelt. Det skal legges opp til temaer i barnegruppen som er relatert til arbeidet de voksne gjør og foreldre skal involveres på foreldremøter og i samtaler. Foreldreundersøkelsen skal også gjennomføres i desember.

I de tre semestrene programmet varer, strekker alle ansatte i barnehagen seg mot følgende optimale, kollektive tilstand:

«I vår barnehage arbeider vi kontinuerlig og systematisk med å fremme et trygt og inkluderende barnehagemiljø, og med å oppdage, undersøke og forebygge alle former for krenkelser. Vi stopper krenkelser og følger opp med egnede tiltak helt til barna opplever at de har et trygt og inkluderende miljø.»

Det er 18 barnehager i Sandefjord kommune som deltar i programmet.

Kart over det pedagogiske arbeidet på Rødstua 2022-2023

Språkmiljø:

Gode relasjoner er en forutsetning for godt språkmiljø

Vi sørger for aktivt bruk og gjentakelse av sanger, eventyr, rim og regler

Vårt mål er at alle barn skal finne glede i boklesing

Vi bruker språkposer, koffertar og konkreter aktivt og hyppig

Vi er lydhøre, nysgjerrige voksne som tar seg god tid i samtaler med barn

Læringsmiljø:

Vi er oppmerksomme i formelle og uformelle lærings situasjoner

Vårt blikk rettes den retning barna ser

Vi forsker og undrer oss sammen

Trygge relasjoner og trygge omgivelser er en forutsetning for læring

Tilegnelse av ny kunnskap skal være meningsfull

Danning:

Vi skal sette barna i stand til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne.

Gjennom dialog og anerkjennelse utvikler vi kunnskap, holdninger og verdier sammen.

Alt henger sammen og skal skje i samarbeid med foresatte

Omsorg:

Vi er tilgjengelige og trygge voksne som ser og møter hvert enkelt barn

Vi anerkjenner barnas tanker, følelser og behov

Vi skal sørge for omsorgsfulle relasjoner barna imellom

Vi skal tilstrebe et godt samarbeid med de foresatte med barnas beste som felles fokus

Lekemiljø:

Vi voksne må fungere som gode rollemodeller – det er vi som må skape felles opplevelser som inspirer til lek.

Alle barn skal få oppleve ett spennende lekemiljø hver dag

Vi skal skape ett inkluderende lekemiljø med hovedfokus på barnas interesser, behov og utvikling.

Dokumentasjon:

Vår dokumentasjon skal være tilgjengelig for barna - la det være ett sted hvor barn, foresatte og ansatte kan snakke sammen og dele

Vi skal bruke dokumentasjonen til å bygge videre på barnas egen initierte læring og søken etter kunnskap

Personalet reflekterer jevnlig rundt dokumentasjon og med utgangspunkt i det utvikler sitt arbeid videre

Livsmestring og helse:

Alle barn skal oppleve humor og glede hver dag

Alle barn skal oppleve å ha en trygg tilknytning til en voksen

Vi må se alle barna for den de er, og vi skal anerkjenne hvert enkelt barn og deres behov.

Vi voksne skal aktivt forebygge mobbing og ekskludering

Kart over det pedagogiske arbeidet på Blåtoppen 2022-2023

Språkmiljø:

Bruke språkkofferter og konkrete

Leser bøker på alternative måter (dialogisk lesing, lydbøker)

Være beviste på hvordan vi bruker språket både verbalt og nonverbalt.

Undre oss sammen og stille åpne spørsmål.

Leseglede. Leser med innlevelse, skape stemning med ulike stemmebruk.

Vise genuin interesse og nysgjerrighet i det barna er opptatt av og det de forteller om.

Mer rim og regler, leke med ord og språk

Språkgrupper på morsmål der det er mulig

Lekemiljø:

Vi lærer å ta vare på leker, spill og bøker

Legge til rette for variert lek

Leker og materiell skal være synlig og tilgjengelig for barna

Temalek, tilføremateriell og rekvisitter, gi barna innspill og ideer.

Se mulighetene i ulikt materiell

Leke med barna

Verne om og gi tid til god lek

Læringsmiljø:

Undre oss sammen med barna

Gi tid, stoppe opp og finne svar sammen

Være støttende stillas

Erfare gjennom kropp

Se og tilpasse til individet

Jobbe i mindre grupper

Trygge relasjoner er viktig for et godt læringsmiljø

Det skal oppleves meningsfullt. Vi må møte barnas nysgjerrighet, og forstå deres spenning rundt noe som for dem er nytt og interessant.

Alt henger sammen og skal skje i tråd med rammeplanen og i samarbeid med foresatte

Omsorg:

Gi individuell omsorg, se barnets ønsker og behov

Ivareta barnas grunnleggende behov: mat, hvile og påkledning

Værelydthøre ovenfor barna

Se hvert enkelt barn

Vise genuin interesse for barns liv

Berømme barns omsorg og empati for hverandre

Livsmestring og helse:

Varierte kroppslige aktiviteter

Hygiene

Sunt og variert kosthold

Selvstendighet. Oppleve mestring med og prøve å få til selv.

Bli kjent med egne og andres følelser

Respektere egne og andres følelser

Rom for hvile

Møte barn med annerkjennelse

Være en trygg voksen de kan komme

Inkludering/ ekskludering

Møte motstand og forsøke å ordne opp selv (men med trygghet i en voksen som kan støtte)

Dokumentasjon:

Synliggjøre arbeidet på avdelingen

Små tekster/historier og dele

Dokumentasjon skal skape samtale

Fokus på prosessen fremfor resultat

Belyse hvilke faglige valg vi tar

Danning:

Være gode rollemodeller for barna. Hvordan du blir møtt og hvordan du møter andre.

Danningsreisen varer hele livet

Å være en meningsfull del av noe større

Barns rettigheter

Alt skal læres for første gang

Samarbeid med foreldre

Litteraturliste

Barnehageloven. (2006). *Lov om barnehager*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Drugli, M.B & Lekhal, R. (2018). *Livsmestring og psykisk helse*. Cappelen Damm Akademisk

FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20.november 1989 (Barnekonvensjonen) Hentet fra, https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

Idsøe, E.C & Roland, P. (2017) *Mobbetferd i barnehagen. Temaforståelse – forebyggingstiltak*. Cappelen Damm Akademisk

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2017-04-24-487>

Kongeriket Norges Grunnlov av 17.mai 1814. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17#KAPITTEL_5

Gjervan, M, Andersen, C.E, Bleka, M.(2012) *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk

Stangelle, C.E, i Størksen, I (red.) (2018) *Livsmestring og livsglede i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk

Standard for tilvenning. En trygg barnehagestart for alle. Sandefjord kommune, 2018. Hentet fra, https://www.sandefjord.kommune.no/globalassets/oppvekst-og-kunnskap/ok-dokumenter/barnehagemyndigheten/standard-for-tilvenning-i-barnehage_hjemmeside.pdf

Ødegård, E & Røys, H. (2018) *Å dra lasset sammen. Samhandling og strategi for pedagogisk ledelse i barnehager*. Cappelen Damm Akademisk